

درس ۲

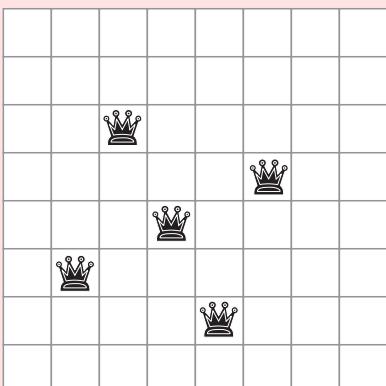
مدل‌سازی با گراف

برخی از مسائل روزمره زندگی را می‌توان به کمک مدل‌سازی نخست به یک مسئله ریاضی تبدیل نمود و سپس با حل مسئله ریاضی، مسئله اصلی را نیز حل کرد. به طور کلی، بعضی مفاهیم ریاضی در مدل‌سازی مسائل زندگی واقعی بسیار پرکاربرد هستند. «احاطه‌گری» یکی از این مفاهیم پرکاربرد است که در ادامه با تاریخچه، مفهوم و کاربردهایی از آن آشنا خواهیم شد.

تاریخچه

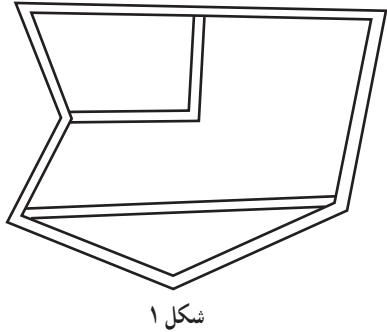
.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.

در قرن نوزدهم میلادی مسائلی مانند «یافتن حداقل تعداد مهره وزیری که می‌توانند با چینش مناسب تمام صفحه شطرنج را بپوشانند» (یعنی هر خانه صفحه شطرنج که در آن وزیر قرار نگرفته است توسط حداقل یک وزیر تهدید شده باشند) ذهن برخی از مردم اروپا را به خود مشغول کرده بود.

تفکر درباره پرسش‌هایی از این دست باعث به وجود آمدن مفهومی در شاخه گراف در ریاضیات با نام احاطه‌گری شد. برای آشنایی با این مفهوم به مسئله بعد دقت کنید.

شکل مقابل نقشه منطقه‌ای از یک شهر است. قرار است در برخی تقاطع‌های این شهر دستگاه‌های خودپرداز به‌گونه‌ای نصب شود که دو شرط زیر را داشته باشد:

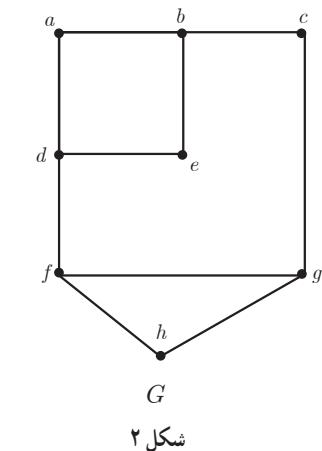
شکل ۱

۱ برای راحتی شهروندان دستگاه‌ها به‌گونه‌ای نصب شده باشند که هر فرد در هر تقاطعی که قرار گرفته باشد، یا در همان تقاطع به دستگاه خودپرداز دسترسی داشته باشد و یا حداقل با رفتن به یک تقاطع مجاور به دستگاه خودپرداز دسترسی پیدا کند.

۲ به جهت صرف‌جویی در هزینه‌ها با کمترین تعداد دستگاه خودپرداز ممکن این کار صورت بگیرد.

حال فرض کنید منطقه مورد نظر را با گراف شکل ۲ مدل‌سازی کرده باشیم.
الف) در این مدل‌سازی تقاطع‌ها و خیابان‌های بین آنها هر کدام به چه صورت نمایش داده شده‌اند؟

ب) رأس‌هایی از گراف را مشخص کنید که، با توجه به مدل‌سازی انجام شده، اگر خودپردازها در آن تقاطع‌ها قرار گیرند، شرط ۱ برآورده گردد. چنین مجموعه‌ای از رئوس را یک مجموعه احاطه‌گر برای گراف می‌نامیم. به طور مثال مجموعه شامل همه رئوس گراف G ، یک مجموعه احاطه‌گر است. آیا می‌توانید یک مجموعه احاطه‌گر ۴ عضوی مثال بزنید؟

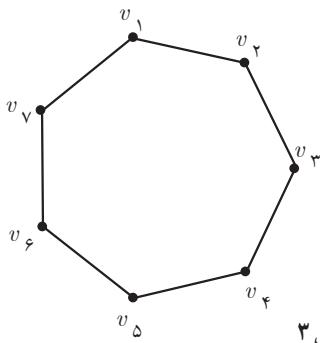
شکل ۲

تعریف: زیر مجموعه D از مجموعه رئوس گراف G را مجموعه احاطه‌گر می‌نامیم هرگاه هر رأس از گراف یا در باشد و یا حداقل با یکی از رئوس D مجاور باشد.

معمولًاً به سادگی می‌توان مجموعه‌های مختلفی از رئوس گراف G را مشخص کرد که در شرط ۱ صدق کنند؛ به عبارتی یک گراف می‌تواند مجموعه‌های احاطه‌گر گوناگونی داشته باشد. از طرفی واضح است که هر مجموعه که شامل یک مجموعه احاطه‌گر باشد، احاطه‌گر است. در بین تمام مجموعه‌های احاطه‌گر یک گراف، مجموعه‌ای را که کمترین تعداد عضو را داشته باشد مجموعه احاطه‌گر مینیمم آن گراف می‌نامیم. اگر چنین مجموعه‌ای را برای گراف G بیابیم، این مجموعه در هر دو شرط ۱ و ۲ مطرح شده در مسئله بالا صدق خواهد کرد.

تعریف: در بین تمام مجموعه‌های احاطه‌گر گراف G ، مجموعه یا مجموعه‌های احاطه‌گری که کمترین تعداد عضو را دارند مجموعه احاطه‌گر مینیمم و تعداد اعضای چنین مجموعه‌ای را عدد احاطه‌گری گراف G می‌نامیم و آن را با $\gamma(G)$ نمایش می‌دهیم.

گاهی اوقات برای راحتی به یک مجموعه احاطه‌گر مینیمم از گراف G ، یک ۷-مجموعه می‌گوییم.

شکل ۳

مثال : برای گراف شکل ۳ که دور C_7 است، مجموعه $\{v_1, v_2, v_5, v_7\}$ یک مجموعه احاطه‌گر و مجموعه‌های $\{v_1, v_4, v_7\}$ و $\{v_1, v_2, v_5\}$ دو مجموعه احاطه‌گر مینیم یا اصطلاحاً دو-مجموعه‌اند؛ و داریم $\gamma(G) = 3$.

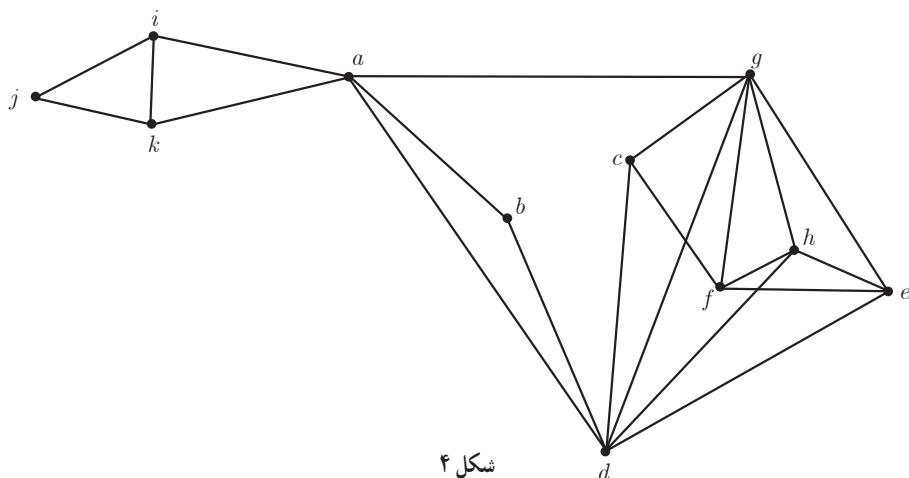
مثال : فرض کنید $a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k$ شهرهای یک استان باشند و فاصله‌های مستقیم این شهرها از یکدیگر، دو به دو، مطابق جدول زیر باشد.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
a	۰	۵۰	۸۰	۴۰	۶۰	۹۰	۵۰	۷۰	۵۰	۶۰	۵۰
b	۵۰	۰	۵۵	۲۰	۶۰	۷۰	۶۰	۶۰	۹۰	۸۵	۸۰
c	۸۰	۵۵	۰	۴۰	۶۰	۲۰	۵۰	۵۵	۱۰۰	۹۵	۹۰
d	۴۰	۲۰	۴۰	۰	۳۰	۵۵	۳۰	۳۰	۸۰	۷۵	۷۰
e	۶۰	۶۰	۶۰	۲۰	۰	۵۰	۱۰	۵	۶۰	۵۵	۵۵
f	۹۰	۷۰	۲۰	۵۵	۵۰	۰	۴۰	۴۵	۱۰۰	۹۰	۸۰
g	۵۰	۶۰	۵۰	۲۰	۱۰	۴۰	۰	۵	۷۰	۶۵	۶۰
h	۷۰	۶۰	۵۵	۲۰	۵	۴۵	۵	۰	۹۰	۶۰	۵۵
i	۵۰	۹۰	۱۰۰	۸۰	۶۰	۱۰۰	۷۰	۶۵	۰	۵	۱۰
j	۶۰	۸۵	۹۵	۷۵	۵۵	۹۰	۶۵	۶۰	۵	۰	۵
k	۵۰	۸۰	۹۰	۷۰	۵۵	۸۰	۶۰	۵۵	۱۰	۵	۰

می‌خواهیم تعدادی ایستگاه رادیویی در برخی از شهرهای این استان تأسیس کنیم به‌طوری که همه شهرهای استان از پوشش امواج رادیویی بخوردار گردند. و از طرفی برای کاهش هزینه‌ها می‌خواهیم کمترین تعداد ممکن ایستگاه رادیویی را احداث کنیم. اگر هر ایستگاه رادیویی تا 5° کیلومتر اطراف خود را پوشش دهد، حداقل چند ایستگاه رادیویی احتیاج داریم و در چه شهرهایی باید آنها را احداث کنیم؟

حل : برای مدل‌سازی این مسئله کافی است گراف مربوط به آن را به این طریق رسم کنیم که به جای هر شهر یک رأس قرار دهیم و سپس دو رأس را به هم وصل کنیم اگر و تنها اگر فاصله مستقیم آن دو شهر از 5° کیلومتر بیشتر نباشد. در این صورت مجموعه احاطه‌گر مینیم یا گراف مذکور، جواب مسئله را مشخص می‌کند. (چرا؟)

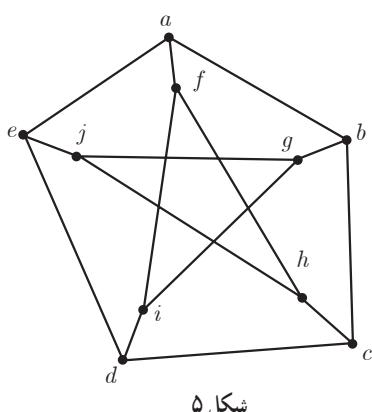
با توجه به آنچه گفته شد گراف زیر، گراف حاصل از مدل‌سازی برای این مسئله است.

حال کافی است یک مجموعه احاطه‌گر مینیمیم در این گراف بیاییم و ایستگاه‌های رادیویی را در شهرهای متناظر با رئوس این مجموعه احاطه‌گر مینیمال مستقر کنیم. یافتن یک مجموعه احاطه‌گر مینیمیم برای گراف فوق در تمرینات پایان درس به شما اگذار شده است.

کار در کلاس

۱ مشخص کنید کدام یک از مجموعه‌های زیر برای گراف شکل ۵ احاطه‌گر هست و کدام نیست؟

- (الف) $A = \{a, b, c, d, e\}$
- (ب) $B = \{f, g, h, i, j\}$
- (پ) $C = \{a, b, j, h, g\}$
- (ت) $D = \{a, i, h\}$
- (ث) $E = \{f, g, h, e, d\}$
- (ج) $F = \{f, g, h, e\}$

۲ از مجموعه‌های مطرح شده در سؤال ۱ که احاطه‌گر بودند در کدام یک از آنها رأسی باشد که با حذف آنها مجموعه باقی مانده هنوز احاطه‌گر باشد؟

تعريف: یک مجموعه احاطه‌گر را که با حذف هر یک از رأس‌هایش دیگر احاطه‌گر نباشد احاطه‌گر **مینیمال** می‌نامیم.

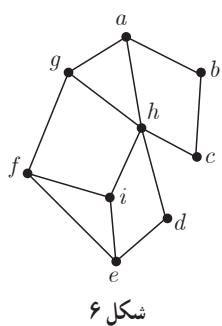
۳ مجموعه‌ای احاطه‌گر با کمترین تعداد رأس که می‌توانید، بنویسید و پاسخ خود را با پاسخ هم کلاسی‌های خود مقایسه کنید.

۴ یک مجموعه احاطه‌گر مینیمال مشخص کنید که مینیمیم نباشد.

۵ آیا می‌توان هر مجموعه احاطه‌گر دلخواه غیرمینیمال را با حذف برخی رؤسش به یک مجموعه احاطه‌گر مینیمال تبدیل کرد؟(استدلال کنید)

مثال : در گراف شکل ۶ یک مجموعه احاطه‌گر غیرمینیمال انتخاب کنید و با حذف برخی رأس‌ها، آن را به یک مجموعه احاطه‌گر مینیمال تبدیل نمایید.

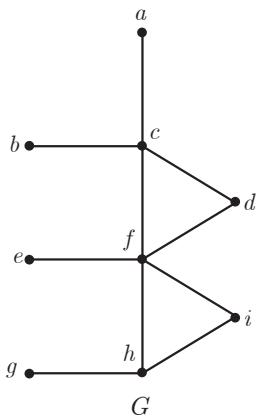
حل : مجموعه $\{a, b, c, d, e, f\}$ یک مجموعه احاطه‌گر است. از آنجا که با حذف برخی رأس‌های آن (مثلًاً رأس a) این مجموعه باز هم احاطه‌گر خواهد بود، لذا احاطه‌گر مینیمال نیست. حال با حذف سه رأس a, c و e از آن، مجموعه $\{b, d, f\}$ حاصل می‌شود که باز هم احاطه‌گر است. اما چون این مجموعه با حذف هر یک از رأس‌هایش دیگر احاطه‌گر نخواهد بود لذا احاطه‌گر مینیمال است.

کار در کلاس

در گراف شکل ۷ :

- ۱ مجموعه‌ای از رئوس را مشخص نماید که احاطه‌گر باشد.
- ۲ مجموعه‌ای از رئوس را مشخص نماید که احاطه‌گر مینیمال باشد.
- ۳ یک مجموعه احاطه‌گر ۳ عضوی مشخص نماید.
- ۴ آیا رأسی در گراف G وجود دارد که دو رأس از ۳ رأس b, e, g را احاطه کند؟
- ۵ حداقل تعداد رأس‌هایی که تمام رئوس گراف را احاطه می‌کنند چندتاست؟ $(G) \gamma$ چند است؟

معرفی یک نماد

با مفهوم جزء صحیح^۱ یک عدد آشنا هستید و می‌دانید که اگر x یک عدد صحیح باشد، $[x]$ برابر با خود x است، و اگر عدد صحیح نباشد، عدد صحیح قبل از x است.

$$[x] = \begin{cases} x & x \in \mathbb{Z} \\ x & x \notin \mathbb{Z} \end{cases}$$

بزرگ‌ترین عدد صحیح کوچک‌تر از x

حال فرض کنید تعدادی از کارمندان یک شرکت قرار است با چند تاکسی به محلی بروند و هر ۴ نفر یک تاکسی نیاز دارند.

الف) اگر تعداد کارمندان ۱۲ نفر باشد، چند تاکسی نیاز است؟

۱- گاهی اوقات به جزء صحیح یک عدد، که آن عدد هم گفته می‌شود. در برخی کتاب‌ها $[a]$ را با $[a]$ نمایش می‌دهند و به آن که a می‌گویند.

- ب) اگر تعداد کارمندان ۱۴ نفر باشد چند تاکسی نیاز است؟
- پ) اگر تعداد کارمندان ۱۶ نفر باشد چند تاکسی نیاز است؟
- ت) آیا با تقسیم تعداد کارمندان به عدد ۴، تعداد تاکسی‌های مورد نیاز به دست می‌آید؟ اگر عدد حاصل عدد صحیح نباشد چه تعداد تاکسی نیاز است؟
- ث) مفهوم سقف یک عدد که در ادامه مطرح شده است را می‌توان در مواردی مشابه آنچه در اینجا مطرح شد به کار برد.

در صورتی که x عددی غیر صحیح باشد برای نمایش عدد صحیح بعد از x از $\lceil x \rceil$ استفاده می‌کنیم و آن را سقف x می‌خوانیم. در حالت کلی

$$\lceil x \rceil = \begin{cases} x & x \in \mathbb{Z} \\ x & x \notin \mathbb{Z} \end{cases}$$

بنابراین :

$$[3] = 3$$

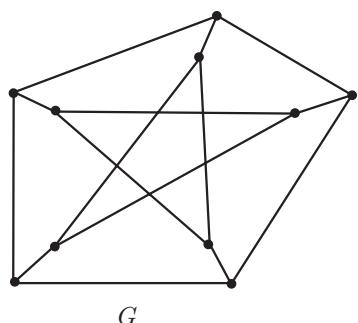
$$[\frac{3}{5}] = 3$$

$$\lceil 3 \rceil = 3$$

$$\lceil \frac{3}{5} \rceil = 4$$

■ سؤال : برای کدام اعداد کف و سقف آنها با هم برابر است؟

فعالیت

شکل ۸

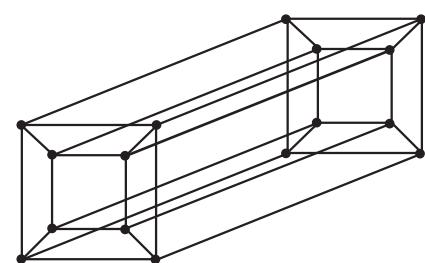
- ۱ در هر گراف، هر رأس خودش و تمام رئوس مجاورش را احاطه می‌کند.
- ۲ در گراف مقابل Δ چند است؟
- ۳ هر رأس حداقل چند رأس را احاطه می‌کند و این تعداد چه ارتباطی با Δ دارد؟
- ۴ آیا ۲ رأس می‌توانند همه رئوس گراف G را احاطه کنند؟
- ۵ حداقل $\left\lceil \frac{1}{\Delta} \right\rceil$ رأس برای احاطه همه رئوس لازم است. چرا؟
- ۶ $\gamma(G)$ چند است؟
- ۷ در یک گراف دلخواه با ماکریم درجه Δ ، یک رأس دلخواه حداقل چند رأس را احاطه می‌کند؟
- ۸ تعداد کمتر از $\left\lceil \frac{n}{\Delta+1} \right\rceil$ رأس نمی‌توانند تمام n رأس‌یک گراف را احاطه کنند. چرا؟

بنابراین :

اگر G یک گراف n رأسی با ماکزیمم درجه Δ باشد و D یک مجموعه احاطه‌گر در آن باشد، آنگاه $|D| \leq \left\lceil \frac{n}{\Delta+1} \right\rceil$ و از آنجا که $(G)\gamma$ نیز اندازه یک مجموعه احاطه‌گر است همواره داریم ($(G)\gamma$ اصطلاحاً گفته می‌شود) در گراف G عدد $\left\lceil \frac{n}{\Delta+1} \right\rceil$ یک کران پایین است برای $(G)\gamma$ ؛ یعنی $(G)\gamma$ نمی‌تواند از آن کمتر شود.

کار در کلاس

- ۱ یک شبکه رایانه‌ای متشکل از ۱۶ کامپیوتر را در نظر بگیرید که در آن هر کامپیوتر، مطابق شکل ۹ به چند کامپیوتر دیگر متصل است. گراف شکل ۹ یک مدل سازی از شبکه مورد نظر است که در آن هر رأس نمایشگر یک کامپیوتر است و یال بین دو رأس نمایانگر آن است که کامپیوتراهای نظیر به آن دو رأس مستقیماً با هم در ارتباط‌اند. می‌خواهیم مجموعه‌ای با کمترین تعداد ممکن از کامپیوتراها (رأس‌ها) انتخاب کنیم. به طوری که توسط این مجموعه از کامپیوتراها به تمام کامپیوتراهای این شبکه وصل باشیم. مجموعه انتخاب شده از رئوس برای گراف مورد نظر چه نوع مجموعه‌ای است؟

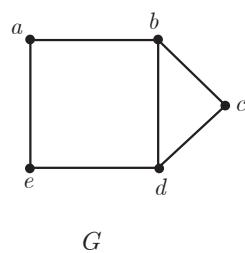

شکل ۹

- ۲ با توجه به رابطه $\left\lceil \frac{n}{\Delta+1} \right\rceil \leq \gamma(G)$ ، حداقل چند رأس برای احاطه کردن تمام رئوس این گراف لازم است؟ آیا می‌توانید مجموعه‌ای احاطه‌گر با این تعداد رأس مشخص نمایید؟
- ۳ گراف‌های C_1, P_1, P_9 و C_6 را رسم کنید و عدد احاطه‌گری هر یک را مشخص نمایید.

۴ گرافی مشخص کنید که برای آن عدد احاطه‌گر برابر $\left\lceil \frac{n}{\Delta+1} \right\rceil$ باشد.

۵ گرافی مشخص کنید که برای آن عدد احاطه‌گر برابر $\left\lceil \frac{n}{\Delta+1} \right\rceil$ نباشد.

شکل ۱۰

مثال : عدد احاطه‌گری گراف شکل ۱۰ را مشخص و ادعای خود را ثابت کنید.

حل : به سادگی می‌توان دید که مجموعه دو عضوی $\{a, c\}$ یک مجموعه احاطه‌گر است. بنابراین عدد احاطه‌گری این گراف کوچک‌تر یا مساوی ۲ است؛ یعنی $\gamma(G) \leq 2$.

اما اگر $\gamma(G) = 1$ ، یعنی یک رأس در گراف G وجود دارد که به تنها یک رئوس دیگر را احاطه کرده است (به تمام رئوس دیگر وصل است) یعنی رأسی با درجه ۴ در گراف وجود دارد که با توجه به گراف G می‌بینیم که چنین رأسی وجود ندارد ولذا $\gamma(G) > 1$ و لذا $\gamma(G) = 2$.

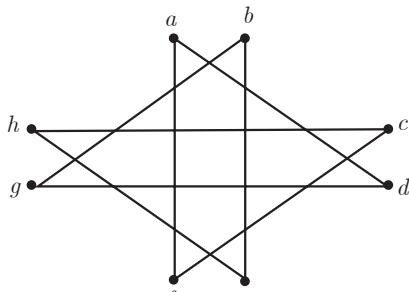
روش دیگر برای حل : نوع دیگری از استدلال به این صورت است که با توجه به کران پایین مطرح شده برای (G) و اینکه $\Delta(G)=3$ داریم :

$$\left\lceil \frac{n}{\Delta+1} \right\rceil \leq \gamma(G) \Rightarrow \left\lceil \frac{5}{4} \right\rceil \leq \gamma(G)$$

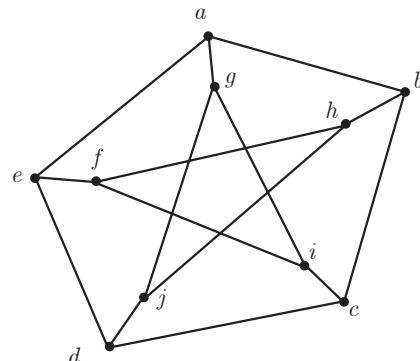
بنابراین $\gamma(G) \geq 2$ و با توجه به مجموعه احاطه‌گر دو عضوی ارائه شده در بالا داریم $\gamma(G) \leq 2$ و لذا $\gamma(G)=2$.

کار در کلاس

- ۱ تمام γ -مجموعه‌های (مجموعه‌های احاطه‌گر مینیمم) گراف G در مثال قبل را بنویسید.
- ۲ عدد احاطه‌گری را برای هر یک از گراف‌های زیر مشخص کنید.

(ب)

(الف)

شکل ۱۱

فعالیت

- ۱ می‌خواهیم عدد احاطه‌گری گراف شکل ۱۲ را مشخص کنیم.

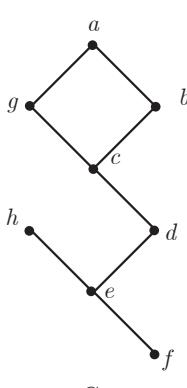
الف) ابتدا می‌بینیم که با توجه به کران پایین $\left\lceil \frac{n}{\Delta+1} \right\rceil = \left\lceil \frac{8}{4} \right\rceil = 2$ برای (G) حداقل ۲ رأس برای احاطه کردن رئوس لازم است اما در مراحل بعدی می‌بینیم که ۲ رأس برای احاطه تمام رئوس این گراف کافی نیست.

ب) برای احاطه کردن رئوس a, b, c, d, e, f, g, h حداقل دو تا از آنها باید در مجموعه احاطه‌گر باشند. (چرا؟)

پ) برای احاطه کردن رئوس e, f و h حداقل یکی از آنها باید انتخاب شوند. (چرا؟)

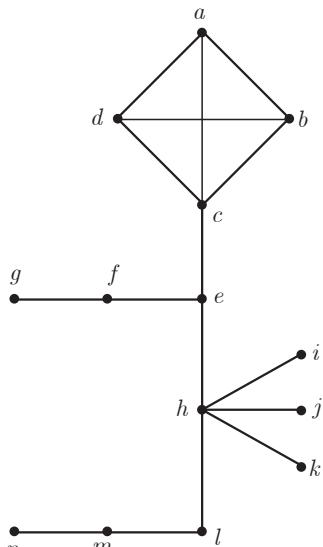
ت) بنابراین حداقل ۳ رأس باید در هر مجموعه احاطه‌گر از گراف G باشد یعنی $\gamma(G) \geq 3$.

ث) از طرفی چون $\{a, c, e\}$ یک مجموعه احاطه‌گر است، $\gamma(G) \leq 3$. پس $\gamma(G) = 3$.

شکل ۱۲

۲) می خواهیم عدد احاطه گر گراف شکل ۱۳ را مشخص نماییم.

شکل ۱۳

الف) ابتدا کران پایین $\left\lceil \frac{n}{\Delta+1} \right\rceil = \left\lceil \frac{14}{6} \right\rceil = 3$ را بررسی می کنیم که عدد $\gamma(G) \geq 3$ می دهد. پس $\gamma(G) = 3$.

ب) اما حداقل یکی از رئوس a, b, c و d باید انتخاب شود. چرا؟

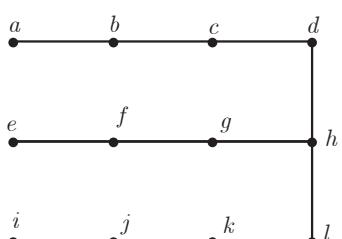
پ) حداقل یکی از رئوس e, f, g باید انتخاب شود. چرا؟

ت) حداقل یکی از رئوس h, i, j, k باید انتخاب شود. چرا؟

ث) حداقل یکی از رئوس l, m, n باید انتخاب شود. چرا؟

ج) بنابراین حداقل ۴ رأس در هر مجموعه احاطه گر باید باشد. لذا $\gamma(G) \geq 4$. بنابراین با توجه به اینکه $\{c, f, h, m\}$ یک مجموعه احاطه گر است لذا $\gamma(G) \leq 4$. بنابراین $\gamma(G) = 4$.

مثال : عدد احاطه گری گراف شکل ۱۴ را به دست آورید و یک مجموعه احاطه گر مینیم برای آن ارائه کنید.

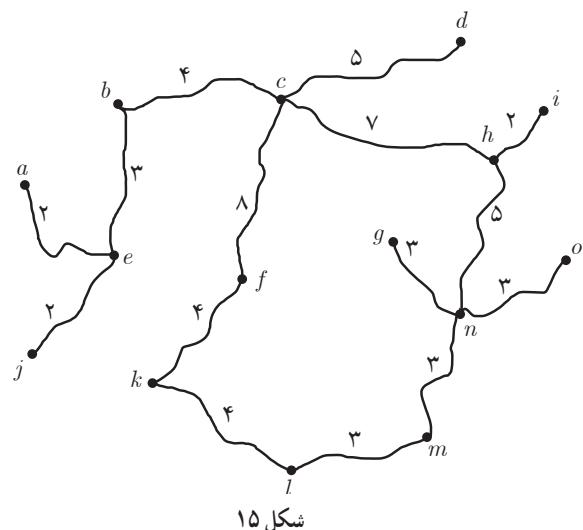

شکل ۱۴

حل : برای احاطه کردن رأس a لازم است یکی از دو رأس a و b در مجموعه احاطه گر باشند و بهتر آن است که رأس b انتخاب شود. (چرا؟) به همین صورت رئوس j و f را نیز می توان در مجموعه احاطه گر در نظر گرفت. حال مجموعه $\{b, f, j\}$ تمام رئوس گراف به جز سه رأس a, l, h, d را احاطه می کند و برای احاطه این سه رأس نیز کافی است رأس h اضافه شود یعنی $\{b, f, j, h\}$ یک مجموعه احاطه گر

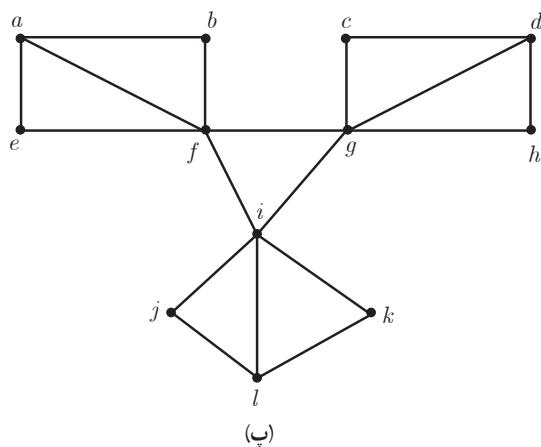
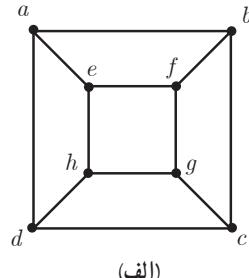
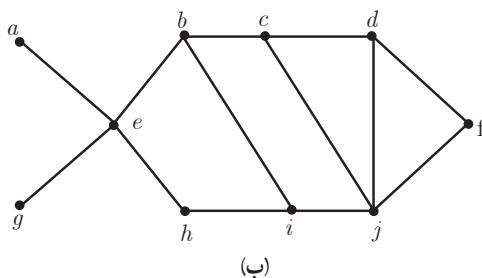
است. از طرفی با کمتر از ۴ رأس نیز نمی توان رئوس این گراف را احاطه کرد. زیرا مثلاً اگر ۳ رأس تمام رئوس را احاطه کنند، چون هیچ رأسی بیش از ۴ رأس را احاطه نمی کند (چرا؟) باید هر کدام از این ۳ رأس دقیقاً ۴ رأس را احاطه کنند تا تمام ۱۲ رأس گراف احاطه شده باشند این یعنی باید حداقل ۳ رأس از درجه ۳ داشته باشیم و چنین رأس هایی در این گراف وجود ندارند. پس حداقل تعداد رئوس لازم برای احاطه تمام رئوس این گراف همان ۴ تا است.

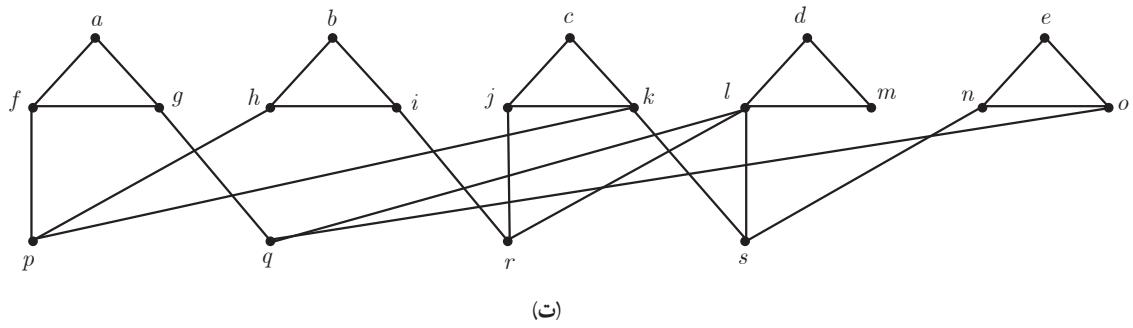
- ۱** در مثال ایستگاه‌های رادیویی (دومین مثال این درس)
 الف) تعداد و محل نصب ایستگاه‌ها را مشخص نمایید.
 ب) اگر مجبور باشیم کی از ایستگاه‌ها چند ایستگاه دیگر و در چه شهرهایی باید احداث کنیم؟

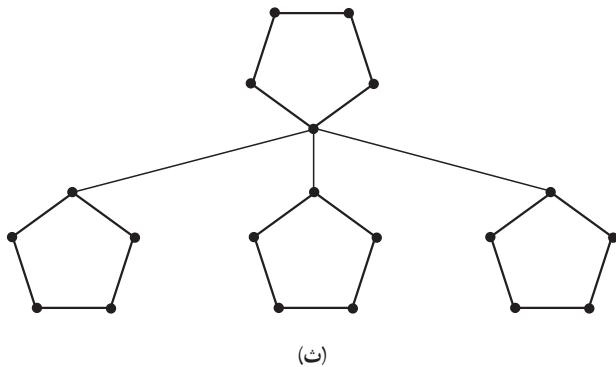
۲ نقشه مقابله نقشه یک منطقه شامل چند روستا و جاده‌های بین آن روستاهاست و مسافت جاده‌های بین روستاهای در آن مشخص شده است. قصد داریم چند بیمارستان مجهرز در برخی روستاهای احداث کنیم به‌گونه‌ای که فاصله هر روستا تا نزدیک‌ترین بیمارستان به آن روستا از ۱۰ کیلومتر بیشتر نباشد و از طرفی کمترین تعداد ممکن بیمارستان را احداث کنیم. ابتدا با توجه به نقشه فوق، مسئله مورد نظر را با یک گراف مناسب مدل‌سازی کنید و سپس تعداد و محل احداث بیمارستان‌ها را مشخص کنید.

- ۳** عدد احاطه‌گری را برای هر یک گراف‌های زیر مشخص نمایید.

(ت)

(ث)

۴ اگر برای گراف G داشته باشیم $\gamma(G) = 1$ ، در این صورت به چه ویژگی‌هایی از گراف G می‌توان پی‌برد؟ ($\Delta(G)$) و حداقل و حداکثر تعداد یال‌هایی را که گراف G می‌تواند داشته باشد مشخص کنید.)

۵ اگر $\gamma(P_n)$ و $\gamma(C_n)$ را به ازای هر $n \in \mathbb{N}$ مشخص کنید.

۶ اگر G یک گراف k -منتظم n رأسی باشد نشان دهید $\left\lceil \frac{n}{k+1} \right\rceil \leq \gamma(G)$

۷ یک گراف ۱۲-منتظم رأسی بکشید که عدد احاطه‌گری آن کمترین مقدار ممکن باشد.

۸ (الف) یک گراف ۶ رأسی که ۷-مجموعه‌آن با اندازه یک باشد رسم کنید.

(ب) یک گراف ۶ رأسی که ۷-مجموعه‌آن با اندازه دو باشد رسم کنید.

۹ (پ) فرض کنید n و k دو عدد طبیعی باشند و $n \leq k$. روشی برای رسم یک گراف n رأسی که عدد احاطه‌گری آن k باشد، ارائه دهید.

۱۰ (الف) یک گراف ۶ رأسی با عدد احاطه‌گری ۲ رسم کنید که یک مجموعه احاطه‌گری کننا با اندازه ۲ داشته باشد.

(ب) یک گراف ۶ رأسی با عدد احاطه‌گری ۲ رسم کنید که بیش از یک مجموعه احاطه‌گر با اندازه ۲ داشته باشد.

۱۰ برای هر $n \in \mathbb{N}$ ($n \geq 4$) دلخواه توضیح دهید که الف) چگونه می‌توانید یک گراف n رأسی با عدد احاطه‌گری ۲ رسم کنید که یک مجموعه احاطه‌گر یکتا با اندازه ۲ داشته باشد.

ب) چگونه می‌توانید یک گراف n رأسی با عدد احاطه‌گری ۲ رسم کنید که بیش از یک مجموعه احاطه‌گر با اندازه ۲ داشته باشد.

۱۱ گراف P_{12} را رسم کنید.

الف) یک ۷-مجموعه از آن را مشخص نماید.

ب) یک مجموعه احاطه‌گر مینیمال ۶ عضوی از آن را مشخص نماید.